

Грицан О.А. Общественные слушания как форма непосредственного самоуправленческого контроля за использованием и охраной недр

В статье предложено различать самоуправленческий контроль за использованием и охраной недр, осуществляется органами местного самоуправления (косвенный контроль) и непосредственно территориальной общиной (прямой контроль). Одной из форм прямого самоуправляющегося контроля, по мнению автора, являются общественные слушания. Приведены основные критерии разграничения общественных слушаний как формы прямого самоуправленческого контроля и публичных слушаний как формы общественного контроля за использованием и охраной недр.

Ключевые слова: недра, общественные слушания, публичные слушания, самоуправленческий контроль.

Grytsan O.A. Community hearing as a form of direct municipal control of mineral resources use and protection

In the article it is proposed to differentiate municipal control of mineral resources use and protection made by local authorities (indirect control) and directly by territorial community (direct control). One of the forms of direct municipal control, in the author's opinion, is community hearings. On the basis of the analysis of the regulations of the current legislation the author proves that legal regulation of community hearings in ecological sphere is quite chaotic. Lawmakers often put different meaning in the very notion of "community hearing", as well as make ambiguous approach to the establishment of the procedure of its holding in different spheres. The erroneousness of identification of community and public hearings is proved. Basic criteria of differentiation of community hearings as the form of direct municipal control and public hearings as the form of public control of mineral resources use and protection are presented.

Keywords: mineral resources, community hearings, public hearings, municipal control.

Шукало І.В.

ПОНЯТТЯ І КЛАСИФІКАЦІЯ САНІТАРНО-ЗАХИСНИХ ЗОН ЗА ЗАКОНОДАВСТВОМ УКРАЇНИ

УДК 349.6

Постановка проблеми. Сучасна людина є досить уразливою до багатьох фізичних факторів, зумовлених прогресивним розвитком суспільства. Особливо в центрах локалізації великої кількості підприємств забезпечення екологічної безпеки населення під час експлуатації джерел підвищеної небезпеки виходить на пер-

ше місце, оскільки вона покликана створити такі умови життєдіяльності, за яких буде забезпечений високий рівень захищеності життєво важливих інтересів людини і громадянина, суспільства і держави в цілому. Однією із головних причин незадовільного стану довкілля залишається відсутність нормативних санітарно-захисних зон між промисловими та житловими районами, які виступають основними захисними бар'єрами. Від функціонування санітарно-захисних зон залежить ефективність захисту населення, життя і здоров'я людей від негативного впливу шкідливих факторів виробничо-господарської діяльності. Створення санітарно-захисної зони дозволяє мінімізувати ці негативні впливи, вивести людину, її життєдіяльність з-під негативного впливу.

Стан дослідження. У науковій літературі обрана проблематика є теоретичною основою дослідження фундаментальних праць таких науковців у галузі екологічного права як: В.І.Андрейцева, Г. І. Балюк, А. П. Гетьмана, М. В. Краснової, Н. Р. Кобецької, В.В. Костицького, Н. Р. Малишевої, Ю. С. Шемшученка, Р. С. Кіріна, Д. В. Зеркалова, присвячені проблемам формування та реалізації механізму еколого-правового регулювання, забезпечення екологічної безпеки загалом. Окремі аспекти обраної теми висвітлені у публікаціях та дисертаційному дослідженні Н. Л. Ільїної, присвячених особливостям механізму екологічної безпеки в процесі планування і забудови міст. Суміжний характер мають також дослідження В. К. Рибачека щодо інституту охорони атмосферного повітря. З погляду земельно-правової науки, зокрема, інституту обмежень прав на землю, особливостей окремих категорій земель безпосереднім об'єктом наукового аналізу виступають роботи А. М. Мірошниченка, П. Ф. Кулинич, В. В. Носіка, Д. О. Бусуйок, І. В. Мироненка, І. Я. Дивоняк та інших.

Разом з тим, спеціальні самостійні науково-теоретичні дослідження поняття і класифікації санітарно-захисних зон за законодавством України в еколого-правовій та земельно-правовій науці України сьогодні відсутні як на рівні монографічних, дисертаційних праць, так навіть на рівні окремих предметних наукових статей.

Беручи до уваги існуючі наукові позиції і підходи щодо розуміння поняття і здійснення класифікації санітарно-захисних зон

метою статті стало визначення сутності поняття «санітарно-захисної зони» та проведення класифікації санітарно-захисних зон за різними критеріями на основі аналізу нормативно-правового регулювання, що забезпечить детальніше розуміння цієї правової категорії.

Виклад основного матеріалу. Сьогодні не існує виробництв, які б не здійснювали негативний вплив на довкілля, організм людини. Сучасне виробництво та й загалом господарська діяльність, так чи інакше приводить до забруднення навколишнього середовища хімічними, фізичними, біологічними відходами, що, своєю чергою, призводить до деградації навколишнього природного середовища та виникнення складних еколого-правових проблем в цілому. Як зазначає Н. Л. Ільїна, до екологічних ризиків належить велика концентрація виробництва і населення, нераціональна структура економіки України, що призводять до посилення техногенного тиску на навколишнє середовище та формування кризових і надзвичайно складних екологічних ситуацій, особливо в регіонах з великою щільністю господарської діяльності [1, с. 34]. Одним із можливих варіантів зменшення такого негативного впливу є встановлення певної відстані від джерела шкідливих чинників до місця постійного перебування людей. Саме тому обов'язковим елементом будь-якого об'єкта, який є джерелом несприятливого впливу на середовище, перебування людини та її здоров'я, виступає санітарно-захисна зона. Санітарно-захисною зоною є територія з особливим режимом використання, яка встановлюється навколо об'єктів та виробництв, що є джерелами впливу на довкілля й здоров'я людини, і за своїм функціональним призначенням є захисним бар'єром, що забезпечує безпеку населення у процесі експлуатації об'єкта.

Безпосереднє визначення поняття санітарно-захисної зони містять підзаконні нормативно-правові (інструкції, методики, санітарні правила тощо). Законодавчі акти закріплюють фактично лише загальне розуміння мети її створення. Так, згідно зі статтею 24 Закону України «Про охорону атмосферного повітря» [2], з метою забезпечення оптимальних умов життєдіяльності людини в районах житлової забудови, масового відпочинку і оздоровлення

населення при визначенні місць розміщення нових, реконструкції діючих підприємств та інших об'єктів, які впливають або можуть впливати на стан атмосферного повітря, встановлюються санітарно-захисні зони. Земельний кодекс України [3] деталізує перелік шкідливих чинників, для мінімізації яких і необхідно виділяти санітарно-захисні зони. Відповідно до ст. 114 Земельного кодексу України санітарно-захисні зони створюються навколо об'єктів, які є джерелами виділення шкідливих речовин, запахів, підвищених рівнів шуму, вібрації, ультразвукових і електромагнітних хвиль, електронних полів, іонізуючих випромінювань, тощо, з метою відокремлення таких об'єктів від територій житлової забудови.

Нормативне розуміння санітарно-захисної зони закріплює Державний стандарт. У ДСТУ 2156-93 «Безпечність промислових підприємств. Терміни та визначення» [4] поняття «санітарно-захисна зона» визначено наступним чином – це територія навколо потенційно небезпечного підприємства, в межах якої заборонено проживання населення та ведення господарської діяльності і розміри якої встановлюються проектною документацією за погодженням з органами державного регулювання безпеки відповідно до державних нормативних документів.

В п. 1.8 Інструкції про загальні вимоги до оформлення документів, у яких обґрунтовуються обсяги викидів, для отримання дозволу на викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами для підприємств, установ, організацій та громадян-підприємців [5] санітарно-захисна зона визначається як функціональна територія між промисловим підприємством або іншим виробничим об'єктом, що є джерелом надходження шкідливих чинників в навколишнє середовище, і найближчою житловою забудовою (чи прирівняними до неї об'єктами), яка створюється для зменшення залишкового впливу цих факторів до рівня гігієнічних нормативів з метою захисту населення від їх несприятливого впливу.

Відповідно до п. 1.9.25 Методики обстеження і паспортизації гідротехнічних споруд систем гідравлічного вилучення та складування промислових відходів від 19.12.95 № 252, затвердженої

Державним комітетом у справах містобудування і архітектури, [6] санітарно-захисна зона – це територія навколо потенційно небезпечного підприємства, в межах якої заборонено проживання населення та ведення господарської діяльності, розміри якої встановлюються проектною документацією відповідно до державних нормативних документів.

Визначення санітарно-захисної зони в сфері радіаційно-ядерного регулювання містять Основні санітарні правила забезпечення радіаційної безпеки України [7]. Відповідно до п. 1.13 цих Правил санітарно-захисна зона – територія навколо радіаційно-ядерного об'єкта, де рівень опромінення людей в умовах нормальної експлуатації може перевищити квоту ліміту дози для категорії В.

Аналіз нормативно-правового регулювання санітарно-захисних зон в Україні дає можливість провести деталізовану їх класифікацію, що забезпечить детальніше розуміння сутності, призначення, механізму встановлення відповідних зон. Підставами для класифікації можна визначити такі:

І. За механізмом встановлення: нормативна і фактична.

Такий поділ санітарно-захисної зони прямо закріплений Інструкцією про загальні вимоги до оформлення документів, у яких обґрунтовуються обсяги викидів, для отримання дозволу на викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами для підприємств, установ, організацій та громадян-підприємців, затвердженою Мінприроди України від 09.03.2006 р. № 108. П. 1.8. Інструкції про загальні вимоги до оформлення документів, у яких обґрунтовуються обсяги викидів, для отримання дозволу на викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами для підприємств, установ, організацій та громадян-підприємців закріплює поняття нормативної і фактичної санітарно-захисних зон:

нормативна санітарно-захисна зона – мінімальна санітарно-захисна зона для окремих видів виробництв залежно від класу їх небезпеки, розмір якої визначено нормативними документами санітарного законодавства, зокрема санітарною класифікацією підприємств, виробництв, споруд (ДСП-173-96 та іншими діючими на цей час нормативними документами);

фактична санітарно-захисна зона – санітарно-захисна зона, розмір якої встановлюється для конкретного промислового чи іншого виробничого об'єкта залежно від ступеня його впливу на навколишнє середовище і можливої небезпеки для здоров'я населення відповідно до санітарного законодавства.

Таким чином, нормативна санітарно-захисна зона – це визначена за розмірами територія навколо об'єкта, яка наперед розрахована для тих чи інших видів виробництва на підставі розподілу їх за класом небезпеки, і затверджена нормативно-правовими актами. Площа такої території визначається за нормативними документами, куди входить санітарна класифікація споруд, підприємств, виробництв та інших нормативних документів, що діють на сьогоднішній день. Загальні нормативні розміри санітарно-захисної зони закріплені Державними санітарними правилами планування та забудови населених пунктів, затвердженими наказом МОЗ України від 19.06.1996 р. № 173. Фактична санітарно-захисна зона – це певна територія, яку індивідуально прораховують для підприємства або виробництва, залежно від його площі, рівня безпеки та впливу на екологічну ситуацію в країні. Відповідно до п. 2.5. Інструкції про загальні вимоги до оформлення документів, у яких обґрунтовуються обсяги викидів, для отримання дозволу на викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами для підприємств, установ, організацій та громадян-підприємців, затвердженою Мінприроди України від 09.03.2006 р. № 108, збільшення або зменшення розміру санітарно-захисної зони для конкретного об'єкта у порівнянні з нормативним, а також розміри санітарно-захисної зони для нових видів виробництва затверджуються при належному обґрунтуванні Головним державним санітарним лікарем України відповідно до п. 5.9 ДСП-173-96.

Науковці відносять встановлення санітарно-захисних зон до санітарно-гігієнічних вимог щодо розміщення підприємств, виробничих і допоміжних приміщень [8]. В науковій літературі аналіз санітарно-захисних зон представлений з точки зору функціонального поділу (зонування) територій. Важливим правовим засобом забезпечення екологічної безпеки на етапі планування

екологічно небезпечної діяльності на об'єктах промисловості виступає зонування територій, на яких будуть розташовані екологічно небезпечні об'єкти, з метою забезпечення нормальних умов експлуатації таких об'єктів, запобігання їх негативному впливу на людей та довкілля, суміжні землі та інші природні об'єкти [9, с. 264].

Н. Р. Кобецька в навчальному підручнику «Екологічне право України» зазначає, що одним із важливих заходів попередження шкідливого впливу в населених пунктах є обов'язкове встановлення санітарно-захисних зон [10, с. 78]. На практиці ж встановлення санітарно-захисної зони відбувається не так легко. Зокрема, організація санітарно-захисної зони є одним із найболючіших питань для міста Одеси. До теперішнього часу триває поетапне виконання «Регіональної програми охорони довкілля, раціонального використання природних ресурсів та забезпечення екологічної безпеки», затвердженої рішенням сесії Одеської обласної Ради від 17.09.00 р. №238-XX111. Рішенням Одеського міськвиконкому від 31.08.1991 р. №239 передбачалась розробка комплексних загально-вузлових проектів організації санітарно-захисних зон. Всього 73 підприємства. А реально проекти організації санітарно-захисних зон мають тільки 6 підприємств [11].

Загалом підприємства повинні бути зацікавлені в розробці проекту обґрунтування розміру санітарно-захисної зони і затвердженні меж санітарно-захисної зони в якості лінії містобудівного регулювання, оскільки в даному випадку підприємство захищає себе від необґрунтованих претензій з боку людей, що проживають поруч, а також і від місцевих органів державного природоохоронного і санітарного контролю; до того ж – від спроб побудувати нове житло або інші об'єкти з нормованими показниками якості середовища в межах встановленої межі санітарно-захисної зони. Однак, сьогодні характерні ситуації, коли відбувається затвердження санітарно-захисної зони діючих об'єктів, поряд з якими попередньо надані земельні ділянки для особистих потреб і компетентні органи необґрунтовано зменшують розміри фактичних санітарно-захисних зон. Наприклад, це мало місце при затвердженні детального плану території в урочищі «Дубки» Ко-

ровійської сільської ради (розпорядження Глибоцької районної державної адміністрації від 27.05.2014 р. №182) і стало предметом розгляду в адміністративному суді. Зокрема, спірні відносини стосувалися зменшення розміру санітарно-захисної зони кладовища до 50 м. Відповідно до п. 3.5, 3,12 Державних санітарних правил та норм «Гігієнічні вимоги щодо облаштування і утримання кладовищ в населених пунктах України» ДСанПіН 2.2.2.028-9, затверджених постановою Головного державного санітарного лікаря України, кладовища повинні бути розміщені в приміській зоні міських поселень і поблизу місць розташування сіл. Санітарно-захисна зона від території кладовища традиційного поховання і крематорію до житлових і громадських будівель, зон відпочинку, а також колективних садів та городів повинна бути не меншою 300 м, а від території кладовища для поховання урн після кремації до житлових і громадських будівель та об'єктів, що прирівнені до них, має бути не меншою 100 м. Санітарно-захисна зона закритих кладовищ (по закінченню кладовищного періоду) до житлових, громадських будівель, установ і зон відпочинку та об'єктів, які прирівнені до них, може бути зменшена: в міських поселеннях до 50 м, у сільських поселеннях до 100 м. Разом з тим, як встановлено в процесі розгляду справи, затвердження детального плану території в урочищі «Дубки» Коровійської сільської ради відбулося із порушенням 300 метрової захисної зони відстані житлових будинків до кладовища без відповідного дозволу на зменшення такої санітарно-захисної зони. Рішенням адміністративного суду першої інстанції, залишеним в силі Вінницьким апеляційним адміністративним судом відповідне розпорядження про затвердження детального плану території в урочищі «Дубки» Коровійської сільської ради скасоване [12].

II. За сферою застосування: санітарно-захисні зони промислових підприємств; санітарно-захисні зони об'єктів поводження з відходами; санітарно-захисні зони інших об'єктів.

Детальніша класифікація санітарно-захисних зон промислових підприємств може бути проведена за видом цих підприємств: санітарно-захисні зони хімічних підприємств та виробництв; санітарно-захисні зони металургійних, машинобудівних

та метало-обробних підприємств і виробництв; санітарно-захисні зони підприємств по видобуванню руд та нерудних копалин; санітарно-захисні зони виробництв будівельної промисловості; санітарно-захисні зони виробництв по обробці деревини; санітарно-захисні зони текстильних виробництв і виробництв легкої промисловості тощо.

Санітарно-захисні зони промислових підприємств своєю чергою розрізняються за розмірами та залежать від класу санітарної класифікації, закріпленої в додатку 4 Державних санітарних правил планування і забудови населених пунктів.

Спеціальний правовий режим та особливості використання санітарно-захисних зон закріплені щодо окремих видів об'єктів, як, наприклад об'єкти ядерної діяльності (Закон України «Про використання ядерної енергії та радіаційну безпеку» [13], Закон України «Про видобування і переробку уранових руд» [14]), об'єкти енергетики (Закон України «Про електроенергетику» [15], Закон України «Про землі енергетики та правовий режим спеціальних зон енергетичних об'єктів» [16]) тощо.

Санітарно-захисні зони об'єктів поводження з відходами мають свою специфіку встановлення відповідно до законодавства України про відходи та деталізуються в Державних санітарних правилах та нормах, зокрема ДСанПіН 2.2.7. 029-99 «Гігієнічні вимоги щодо поводження з промисловими відходами та визначення їх класу небезпеки для здоров'я населення».

До групи санітарно-захисних зон інших об'єктів відносяться, наприклад, санітарно-захисних зон складських приміщень, залізничних, морських та автомобільних вокзалів, гаражів та відкритих стоянок автотранспорту, кладовищ. Останні детально встановлені ДСанПіН 2.2.2.028-9 «Гігієнічні вимоги щодо облаштування і утримання кладовищ в населених пунктах України» [17].

Висновки. Спираючись на викладене, можемо зробити певні висновки й навести відповідні пропозиції. З метою часткової компенсації негативного впливу на довкілля різного роду шкідливих та небезпечних факторів, що виникають у процесі господарської діяльності суб'єктів на території України застосовуються заходи щодо недопущення загроз, які можуть дестабілізувати екологіч-

ну сферу та забезпечити безпечну екологічну діяльність. Тому навколо еколого-небезпечних об'єктів встановлюються санітарно-захисні зони, а дотримання їх правового режиму забезпечує екологізацію виробництва та неухильне і послідовне підвищення ефективного використання природних ресурсів. Влаштування санітарно-захисної зони сприяє створенню естетичного бар'єру між підприємствами і житловими зонами та забезпечує додаткове озеленення площі для фільтрації забруднень, очищення повітря і покращення мікроклімату, а також виступає додатковим чинником дотримання, контролю за дотриманням екологічних нормативів. У сучасній законодавчій системі України присутня певна недосконалість у правовому регулюванні санітарно-захисних зон, яка полягає насамперед:

- у фрагментарному врегулюванні законодавцем санітарно-захисних зон у нормативно-правових актах різної юридичної сили, наприклад, положення про встановлення санітарно-захисної зони передбачені в ряді Законів;

- у відсутності єдиного, чіткого, системного нормативного регулювання правового режиму санітарно-захисних зон.

Як зазначалось раніше, у чинному законодавстві відсутні єдині підходи до розуміння поняття і сутності санітарно-захисних зон. Вказується необхідність вдосконалення правового регулювання не тільки самого поняття санітарно-захисної зони, а і всієї державної системи регулювання викидів забруднюючих речовин [18, с. 33]. Тому на основі аналізу і систематизації, закріплених у законодавстві понять «санітарно-захисних зон», пропонуємо санітарно-захисну зону визначати як чітко визначену спеціальну територію між межами промислових підприємств, виробничих й інших еколого- небезпечних об'єктів і територією поселень з особливим режимом функціонування, яка встановлюється навколо джерел негативного впливу на довкілля та середовища перебування людини задля зменшення несприятливого впливу виробничих чинників на здоров'я населення та навколишнє природне середовище вцілому. Вперше на основі нормативно-правового регулювання санітарно-захисних зон в Україні для детальнішого розуміння сутності, призначення, механізму встановлення

відповідних зон систематизовано та виведено класифікацію санітарно-захисних зон за різними критеріями, що дає можливість провести розмежування таких зон залежно від їх родових ознак та визначити особливості правового режиму санітарно-захисних зон окремих об'єктів і сприятиме їх подальшому комплексному дослідженню й вдосконаленню.

1. Лільна Н. Л. *Правові аспекти поняття екологічної безпеки при плануванні та забудові міст України. Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Юридичні науки. Київ. №63-69. 2005. С. 33-35.*
2. *Про охорону атмосферного повітря: Закон України від 16.10.1992 р. № 2707-XII. Відомості Верховної Ради України. 1992 р. № 50. Ст. 678.*
3. *Земельний кодекс України від 25.10.2001 № 2768-III. Відомості Верховної Ради України. 2002. № 3-4. Ст. 27.*
4. *ДСТУ 2156-93. Безпечність промислових підприємств. Терміни та визначення. [Чинний від 1995-01-01]. URL: <http://zakon.gbb.com.ua/regulations/10637/478528/> (дата звернення: 30. 09. 2018).*
5. *Про затвердження Інструкції про загальні вимоги до оформлення документів, у яких обґрунтовуються обсяги викидів, для отримання дозволу на викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами для підприємств, установ, організацій та громадян-підприємців: Наказ Мінприроди України від 09.03.2006 р. № 108. Офіційний вісник України. 2006. № 13-14. Ст. 916.*
6. *Про затвердження Методики обстеження і паспортизації гідротехнічних споруд систем гідравлічного вилучення та складування промислових відходів: Наказ Держкоммістобудування від 19.12.1995 р. № 252. URL : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0466-95> (дата звернення: 30. 09. 2018).*
7. *Про затвердження державних санітарних правил «Основні санітарні правила забезпечення радіаційної безпеки України»: Наказ МОЗ України від 02.02.2005 р. № 54. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/z0552-05/page2?text=%D1%C7%C7> (дата звернення: 30. 09. 2018).*
8. *Зеркалов Д. В. Екологічна безпека та охорона довкілля: монографія. Київ: Основа, 2011. с. 342.*

9. Краснова М. В., Балюк Г. І., Бобкова А. Г. *Проблеми права екологічної безпеки: навч. посіб. / заг. ред. М. В. Красної та Р. С. Кіріна; відп. ред. В. І. Андрейцев.* Дніпро: НГУ. 2016. 575 с.
 10. Кобецька Н. Р. *Екологічне право України: навч. посіб. / 2-ге вид., перероб. і допов. – Київ : Юрінком Інтер, 2008. 352 с.*
 11. *Про затвердження Програми охорони і поліпшення стану навколишнього природного середовища м. Одеси на 2013-2016 роки: рішення Одеської міської ради від 18.06.2013 р. №3506-VI.* URL : <http://omr.gov.ua/ru/acts/council/51739> (дата звернення: 30. 09. 2018).
 12. *Ухвала Вінницького апеляційного адміністративного суду від 7 квітня 2015 р., судова справа № 824/3201/14-а.* URL : <http://reyestr.court.gov.ua/Review/43639931> (дата звернення: 30. 09. 2018).
 13. *Про використання ядерної енергії та радіаційну безпеку: Закон України від 8 лютого 1995 р. № 39/95-ВР. Відомості Верховної Ради України. 1995. № 12. Ст. 81.*
 14. *Про видобування і переробку уранових руд: Закон України від 19 листопада 1997 р. № 645/97-ВР. Відомості Верховної Ради України. 1998. № 11. Ст. 39.*
 15. *Про електроенергетику: Закон України від 16 жовтня 1997 р. № 575/97-ВР. Відомості Верховної ради України. 1998. № 1. Ст. 1.*
 16. *Про землі енергетики та правовий режим спеціальних зон енергетичних об'єктів: Закон України від 9 липня 2010 р. № 2480-VI. Офіційний Вісник України. 2010. № 63. Ст. 2184.*
 17. *Про затвердження Державних санітарних правил та норм «Гігієнічні вимоги щодо облаштування і утримання кладовищ в населених пунктах України». ДСанПіН 2.2.2.028-99: Постанова Головного державного санітарного лікаря України від 01.07.1999 р. № 28.* URL : <http://mozdocs.kiev.ua/view.php?id=1350> (дата звернення: 30. 09. 2018).
 18. *Кравченко С. М., Булгакова В. М., Мелень О. М. Правова охорона атмосферного повітря: практичні аспекти.* Львів: ЕПЛ. 2011. 120 с.
- Шукало І. В. Поняття і класифікація санітарно-захисних зон за законодавством України**

У статті представлений аналіз законодавства України, що визначає поняття санітарно-захисної зони як правової категорії. Правова регламентація санітарно-захисних зон еколого-небезпечних об'єктів вивчається через призму усієї її недосконалості та розкиданості нормативних положень. Автор проводить розмежування санітарно-захисних зон в Україні на основі розгорнутої детальної класифікації за різними критеріями: 1) за механізмом встановлення; 2) за сфе-

рою застосування, в тому числі залежно від виду підприємств; а також пропонує авторський підхід до розуміння і визначення поняття санітарно-захисної зони.

Ключові слова: санітарно-захисна зона; поняття санітарно-захисної зони як правової категорії; класифікація санітарно-захисних зон.

Шукало И. В. Понятие и классификация санитарно-защитных зон за законодательством Украины

В статье представлен анализ законодательства Украины, который определяет понятие санитарно-защитной зоны как правовой категории. Правовая регламентация санитарно-защитных зон эколого-опасных объектов изучается сквозь призму всей ее несовершенности и разбросанности нормативных положений. Автор проводит разграничение санитарно-защитных зон в Украине на основе развернутой детальной классификации по различным критериям: 1) по механизму установки; 2) по сфере применения, в том числе в зависимости от вида предприятий; а также предлагает авторский подход к пониманию и определению понятия санитарно-защитной зоны.

Ключевые слова: санитарно-защитная зона; понятие санитарно-защитной зоны как правовой категории; классификация санитарно-защитных зон.

Shukalo I.V. The concept and classification of health protection zones according to the legislation of Ukraine

The article is devoted to research of the actual issues regarding the legal regulation of the health protection zones in Ukraine. In particular, there defined and shown the legal approaches to understanding of concept and essence of the health protection zones. Establishment of the health protection zones around various environmentally fragile objects ensures the ecological safety of the population while operating the extreme danger source as well as the additional compliance, the monitoring compliance with the environmental standards. The health protection zone is the main single protective barrier from the sources having the adverse impact over environment, human habitat and his health.

The author analyzes the different normative legal acts, which are regulating the health protection zones in Ukraine and provide the opportunity to carry out their detailed classification. There will be the possibility to understand the essence, the purpose, the mechanism of establishing the appropriate zones in details. It is concluded that the health protection zones are divided on the grounds of 1) mechanism of establishment, 2) scope of application depending on the types of enterprises.

Taking into account the imperfection and dispersion of the current normative provisions, the author has proposed to define the health protection zone as a clearly outlined special area between the boundaries of industrial enterprises, manufacturing, and other environmentally fragile objects and the area of human settlements with a special regime of functioning, which is established around the sources of negative impact over environment and human habitat. This is required to reduce the adverse impact of the manufacturing factors over the health of the population and the environment in general.

Keywords: health protection zone; concept of the health protection zone as a legal category; classification of health protection zones.